

Reflectie op de indexatie Wmo Zwolle

Op verzoek van de gemeente Zwolle geven we in deze notitie onze externe reflectie op de wijze van indexatie van de tarieven naar 2024, voor de Wmo diensten 'arbeidsmatige dagbesteding', 'integrale thuisondersteuning' en 'kortdurend verblijf'.

Achtergrond en vraagstelling

In de loop van 2023 zijn de belangrijkste cao's die worden toegepast door aanbieders van Wmo-dienstverlening (de cao's VVT, GHZ, GGZ en SW) opengebroken en aangepast. Mede als gevolg van de forse inflatie zijn de salarissen tussentijds bijgesteld. Dat heeft tot gevolg gehad dat voor veel aanbieders in het land de bestaande tarieven begonnen te knellen, waardoor veel gesprekken met gemeenten zijn gevoerd. Vanuit HHM hebben we op diverse plaatsen deze discussies van dichtbij meegemaakt. Ook hebben we analyse uitgevoerd waarbij we de stijgingen van de cao-lonen hebben vergeleken met veel gebruikte indexatiemethodieken.

De gemeente Zwolle heeft aan HHM gevraagd op basis van die expertise de gekozen indexatie van de tarieven naar prijspeil 2024 te onderzoeken. De belangrijkste vraag daarbij is of deze methodiek voldoende aansluit op de stijging van lonen en kosten en of daardoor de tarieven voor de diensten 'arbeidsmatige dagbesteding', integrale thuisondersteuning' en 'kortdurend verblijf' nog altijd 'reëel' zijn. In deze notitie doen we verslag van de verkenning. Onze verkenning was, naast de aanwezige expertise, gebaseerd op de door de gemeente Zwolle verstrekte documentatie over de uitgevoerde indexatie, inclusief de communicatie daarover met de betreffende aanbieders; en op gesprekken daarover met de gemeente.

Indexatie

Algemene werkwijze

De AMvB Reële Tarieven verplicht gemeenten tot het betalen van reële tarieven. Een tarief is reëel wanneer het aansluit op de gevraagde dienstverlening en wanneer het voor een gemiddeld efficiënte aanbieder in de uitvoeringspraktijk van die gemeente mogelijk is om daarmee kostendekkend de gevraagde dienst te leveren. Dat betekent dat een reëel tarief tot stand komt in een transparant proces met de lokale (regionale) aanbieders, waarbij over de voorgeschreven kostprijscomponenten parameterwaarden worden vastgesteld. Vaak maakt een kostprijsonderzoek onderdeel uit van een dergelijk traject.

Een eenmaal vastgesteld reëel tarief blijft reëel door indexatie. Door indexatie wordt het tarief aangepast aan de stijging van lonen en kosten. Indexatie helpt voorkomen dat het intensieve proces van het vaststellen van tarieven, al dan niet op basis van nieuw kostprijsonderzoek, jaarlijks moet worden herhaald. De wijze van indexatie wordt doorgaans opgenomen in het contract, zodat partijen vooraf weten op basis van welke indexen de tarieven worden bijgesteld. Daarmee is in principe zeker gesteld dat een eenmaal vastgesteld reëel tarief, gedurende de looptijd van het contract reëel blijft.

Aanpak Zwolle in 2023

De tarieven waar de indexatie betrekking op heeft, zijn in 2021 reëel vastgesteld. Er heeft inmiddels indexatie plaatsgevonden naar prijspeil 2022 en naar prijspeil 2023. De contractueel afgesproken wijze van indexeren is als volgt:

- 90% van het tarief is loonkosten, te indexeren op basis van de OVA van T-1.
- 8% van het tarief betreft materiele kosten, te indexeren op basis van de index van T-1.
- 2% van het tarief betreft kapitaallasten, eveneens op basis van T-1 te indexeren.
- De waarde van de betreffende indexen komen van de overheid (via [de NZa](#)).

De recente ontwikkelingen in de cao's, mede op basis van de hoge inflatie, waren aanleiding voor aanbieders om vragen over de tarieven te stellen. De belangrijkste reden daarbij was dat de opengebroken cao's tot flinke opwaartse bijstelling van de salarissen heeft geleid, die uit de pas lijken te lopen met de toegepaste indexatie. Het gevolg daarvan kan zijn dat de tarieven niet meer reëel zijn.

Naar aanleiding van deze signalen heeft de gemeente Zwolle de indexatiemethodiek naar prijspeil 2024 eenmalig aangepast. In afstemming met een klankbordgroep van aanbieders is een genuanceerde berekening doorgevoerd, waarbij op het niveau van afzonderlijke salarissen is onderzocht wat het effect van de cao-aanpassingen is vergelijking met de basismethodiek van indexatie. Daarbij is in afwijking van de afgesproken methodiek, ook gekeken naar de voorlopige indexen over 2024. Dit heeft geleid tot berekeningen op basis van de cao's en de salarisschalen die per product aan de orde zijn. Naast de salarissen is bovendien gekeken naar de waarde van enkele specifieke parameters in het tarief, eveneens in afwijking van de afgesproken systematiek. Zo is een ophoging toegepast voor het inmiddels hogere ziekteverzuim, voor de toegenomen reiskosten en voor de aanpassingen in het balansbudget (cao GGZ).

Dit heeft geleid tot een herberekening van de indexatie voor 2024, waarbij de nieuwe index varieert per product en per cao van 7,49% voor de VWT bij Kortdurend Verblijf, tot 9,87% bij enkele arrangementen Thuisondersteuning.

Onze reflectie op deze aangepaste indexatie

De uitwerking van de indexatie, inclusief de gedetailleerde berekeningen, zijn beschreven in brieven aan de aanbieders van 11 december 2023. Op basis daarvan kunnen we reconstrueren hoe de aangepaste indexering naar 2024 is berekend. Dat leidt tot de volgende punten van reflectie:

- De gekozen aanpak gaat uit van herkenbare aannames rond cao's en salarisschalen. Wij nemen aan dat die aannames mede zijn gebaseerd op de initiële opbouw van de verschillende tarieven.
- De gedetailleerde wijze van doorrekenen van de effecten van de cao-wijzigingen in vergelijking met de overeengekomen wijze van indexeren, komt ons zeer gedegen voor. Daarmee heeft Zwolle naar onze opvatting een hele realistische aanpassing van de indexatie doorgevoerd.
- Dit wordt versterkt doordat niet alleen de tarieven aan de 'buitenkant' zijn geïndexeerd, maar ook dat gekeken is naar parameterwaarden in de opbouw (de 'binnenkant').

- We kunnen constateren dat gebruik is gemaakt van herkenbare cijfers, salarissen en indexen en dat ruimte is geboden aan de aanbieders om er iets van te vinden, naast dat er een klankbordgroep heeft meegedacht met de berekeningen om te komen tot een aangepaste index. Daarmee heeft Zwolle in onze optiek een zorgvuldig proces doorlopen, dat uitstijgt boven de contractueel aangegane verplichting.

Conclusie

Op grond van de aangeleverde informatie concluderen we dat Zwolle een zorgvuldige en gedegen herberekening van de indexatie naar 2024 heeft gemaakt. De uitkomsten leiden tot een hogere indexatie en komen daarmee tegemoet aan de vragen en zorgen van aanbieders die aanleiding waren tot de herberekening. Wij zien geen aanknopingspunten die de indexatie naar 2024 zouden kunnen verbeteren.